

gasságát“, a „tengerek mélységét“, az anyag titkait, de a legkevésbé önmagunkat ismerjük. A régi térképeken a még feltáratlan területek neve: „terra incognita“... Ilyen „terra incognita“ önmaga számára a legtöbb ember. Csoda-e ha az emberi nem legjobbjai szüntelenül követelték az embertől, ismerje meg önmagát! Szokratész s a delfói templom egyaránt ezt kérték: „Ismerd meg önmagadat!“ Textusunk is erről szól.

Azt az erőfeszítést, amely az ember megismerésére irányul, önismeretnek hívják. Az önismerésben általában két hibát szoktunk elkövetni: Van, amikor többnek tartjuk magunkat, mint amennyik valóban vagyunk. Van, aki erősnek képzelet magát, pedig nem az. Van, aki okosnak, jónak, szépnek, vallásosnak véli magát, képességeit túlértékeli, eltúlozza. Kitermelődik benne egy felsőbbrendűségi érzés, mások felett állónak érzi magát. Innen már csak egy lépés az önteltség, a gőg, a zsarnokoskodás. Az ellenkező eset az, amikor valaki kevesebbnek ismeri magát: gyengének, betegnek, lustának, gyávának, butának, rossznak, hitetlennek. Képességeit leértékeli, lefokozza. Kitermelődik benne a kisebbségi érzés, a csökentéértékűség, s ez megbénítja, félnkké, gyávává teszi.

Van egy német közmondás: az önismeret kötelező! Nagy bölcsesség rejlik ebben a kijelentésben, sajnos, nem mindenki szívleli meg. Sokan vannak, akik másokat ismernek, de saját magukat nem, vagy tévesen. Kitérően jellemzik embertársaikat, de ha önmagukról kell beszélniök, zavarba jönnek. Könnyebb másokat megfigyelni és megismerni, magunkkal szemben elfogultak vagyunk.

Az önismeret szempontjából három embertípus különíthető el. Van, aki egyáltalán nem törekszik önismeretre. A legtöbben rosszul ismerik önmagukat: vagy többnek, vagy kevesebbnek képzelik valóságos lényüket. Nagyon kicsi azoknak a száma, akik a valóságnak megfelelően ismerik magukat. Hogyan érhetjük el azt, hogy közéjük soroltassunk? Az önismeret útjának több állomása van:

1. **Önvizsgálat.** Amikor valakit meg akarunk ismerni, sokáig figyeljük, vizsgáljuk. Magunkkal is ezt kell tennünk: ez a befelé nézés. Este, ima után vizsgáljuk meg: milyenek voltunk aznap? Általában milyenek vagyunk?

2. **Mások véleménye.** Mindenki figyel, vizsgál minket is. Jézust is érdekelte, kinek mondják őt az emberek. Van, aki semmit sem ad a mások véleményére. Van, aki szószerint elfogadja azt. Helyes ezen a két úton egyszerre járni. Egyaránt számoltartani, mit mondanak az emberek rólad és mit tartasz te magadról.

3. **A vallásos ember mindehhez még hozzáteszi:** mit gondolsz, mit tart rólam Isten? Számára Isten véleménye a fontos, a döntő. A helyes keresztény önismeret e többlet által valósul meg, e három együttes kérdés függvénye: milyenek látom magam, milyenek tartanak az emberek, mi a véleménye rólam Istennek!

A helyes önismeret kötelességünk. Parancsként könyveljük el naponta: „ismerd meg önmagadat!“ Segítsük egymást őszinteséggel a helyes megismerésben s erre neveljük gyermekeinket, unokáinkat is! Ámen.

TÜRELEM (1)

Lk 13, 6—9

Fiatal lelkész koromban megkértem a vallásórára járó növendékeket, írják meg, miben tartják nagynak szüleiket, mit csodálnak meg bennük? Érdekes dolgokat írtak a gyermekek. Volt, aki szülei szorgalmát csodálta, azt, hogy a hajnallal

ébrednek és éjfélkor feküsznek. A másik gyermek csodálatát szülei jósága, önfeláldozása keltette fel, ha életüket kérnék tőlük gyermekeik, azt is odaadnák. Egy harmadik az okosságát bámulta szüleinben: ők mindent okosan, ésszerűen rendeznek el. Mindenik megcsodált, megbámult valamit szüleinben. Egy fiúcska azonban a szülői lelkületnek egy egészen sajátos, jellemző vonását hangsúlyozta ki. Ezt írta: szüleinben én mindent bámulok, de leginkább türelmüket. Megértem, hogy erősek, okosak, szorgalmasak, önfeláldozók, de azt csodálom, hogyan tudnak olyan mérhetetlen türelemmel lenni irántunk.

Elgondolkoztam ezen, s az jutott eszembe, hogy ha nekem kellene írnom arról, hogy mit csodálok a leginkább Istenben, akkor én — ettől a kisfiútól okulván — azt írnám, hogy sok mindent bámulok Istenben — tökéletességét, végtelenségét, szellemi nivoltát, jóságát, igazságosságát —, de leginkább a türelmét! Hogy tud Isten olyan türelmes lenni?!

Jézusnak is ilyen érzése lehetett, amikor a fügefáról szóló példázatát elmondotta. Ha ő most itt volna, és megkérdéznék, hogy mit csodál a leginkább Istenben, akkor nagyon valószínű, hogy válaszként a türelmét s ennek szemléltetésé-ként a fügefáról szóló példázatát állítaná előnkbe. A példázatban a gazda Istent jelenti. A vincellér, a mi kertészünk Jézus, a fügefa pedig mi vagyunk, Isten gyermekei, akik élvezzük jóságát, irgalmának esőjét, s bár hivatásunk a gyümölcsözés, keveset vagy talán semmit sem termünk Istenországára számára. Vannak pillanatok, amikor Isten — mint életünk gazdája — számbavesz bennünket, számonkéri termésünket, akárcsak a fügefa esetében a gazda. Szomorúan látja, hogy terméketlenek vagyunk, nem töltjük be azt, amivel megbízott. Mégsem vág ki azonnal. Időt ad, mert türelmes, mert megjobbulásunkat várja. Isten szinte a végtelenségig türelmes gazdánk.

A Bibliában számtalan bizonyosságot találunk Isten türelméről, mint ahogyan lapjain sok a „fügefa“ is. Noé idejében negyven évig vár Isten türelmesen. Sodoma és Gomora bűne ezerszer kiáltott fel az égre bosszúért, de Isten türelmesen vár. Ábrahám alkudozhat vele. Az adós szolga is éveken át tartozott. Isten felhajt-hatta volna az adósságot, de túrt és várt. A zsidó nép is sokszor vétett a szövetség ellen s megérdemelte volna, hogy haragja lesújtson, de Isten türelmesen várt megjobbulására. A próféták nyíltan ki is mondták: szerencséje e népnek, hogy Isten türelmes. A tékozló fiú atyja is hosszú időn át várt türelemmel s várakozásának meg is volt a gyümölcse: fia hazatért.

Nemcsak a Biblia, a történelem is tele van hasonló példákkal. Sok olyan „fügefával“ találkozunk ennek a lapjain is, amely megérdemelte volna a kivágatást.

És ma is, hányan vannak terméketlen fügefák? Hányan káromolják, átkozzák Isten nevét, mocskolják be az emberi méltóságot? Hogyan tudja elnézni, eltérni mindezt Isten? Úgy, hogy türelmes.

Először azért, mert ez az Ő természete. Miért fényes a nap? Mert ez a természete. Miért édes a méz? Mert ez a természete. Miért erős a vas? Mert ez a természete. Miért türelmes Isten? Mert ilyen a természete! Másodszor, mert alkalmazkodik az emberhez. Tudja, hogy a bűn betegség s a gyógyuláshoz idő kell. Ezt az időt nekünk Isten biztosítja, ez az Ő ajándéka. Harmadszor azért, mert Isten nem a gonosz vesztét akarja, hanem a megtérést. Az Ő igazsága nem bírói igazság, hanem atyai, nem megtorló, büntető, hanem nevelő szándékú és célzatú igazság. Türelmes Isten, mert hisz a jóban. Hisz abban, hogy előbb-utóbb csak diadal-maskodik, győz a jó, az igaz. Sokszor ezért tűr: hogy megkimélje a jót. Meggyőző példa erre a búza és a konkoly példázata. Végül türelmes Isten azért is, mert tiszteli az ember szabad akaratát. Nem kényszeríti az emberre a maga akaratát, időt ad, hogy az ember magától fogadja ezt el.

Mi is lenne, ha Isten nem volna türelmes?! Lett volna-e a bűnös vámszedőből Máté, a tanítvány? Lett volna-e a bűnös asszonyból megtért? Zákeusból új ember, Péterből kőszikla? Hát Saulból Pál apostol? Augusztinuszból Szent Agoston? Aligha. Ismerjük be, hogy velünk is számtalanszor volt türelmes a jó Isten. Értékeljük Istennek ezt a tulajdonságát. Imádkozzunk hozzá: legyen türelmes irántunk és legyünk mi is türelmesek! Amen.

TÜRELEM (2)

Lk 21,19

A múlt vasárnap arról elmélkedtünk, hogy Isten milyen végtelenül türelmes. A Bibliából és a történelemből vett példákkal mutattunk rá arra, hogy az Isten fogalma azonosul a türelem fogalmával. Ez alkalommal folytassuk a gondolatot, foglalkozzunk az ember türelmével is.

Amikor Jézus elbocsátja tanítványait, tanácsokkal látja el őket. „Imé, én elbocsátlak titeket, mint juhokat a farkasok közé; legyetek azért okosak mint a kígyók, és szelióék, mint a galambok“ — hangzik figyelmeztetése (Mt 10,16). Valamennyi tanácsa közül a legfontosabb: „A ti béketűrőitek által nyeritek meg lelketeket.“

E jézusi meghagyás kapcsán két kérdés merül fel.

Az első: minek alapján volt Jézusnak joga ezt a kijelentést tenni, ezt a tanácsot adni? Tanácsot adni csak akkor van jogunk, amikor olyant tanácsolunk, amit magunk is megtartunk. Akkor mondhatjuk: légy jó, légy igaz, légy türelmes, amikor magunk is jók, igazak, türelmesek vagyunk. Jézusnak azért volt joga figyelmeztetni tanítványait: legyetek türelmesek, mert ő is az volt. Mikor Kapernaumból haza jött, ellene támadtak, máskor a gyógyításaiért támadták, az adópénzzel törbe akarták csalni, Judás elárulta, Péter megtagadta, ellenségei csúfolták, arcul verték, töviskoronát fontak fejére, keresztfára feszítették, és ő mindig tűrt, türelmes volt és nyert! Megnyerte a lelkét, a világot!

Második kérdésünk: szükség volt-e erre a tanácsra és miért? Jézus jól látta, hogy a tanítványok nem elég türelmesek. Sok kiváló tulajdonságuk van, de nincs elég türelmük. Türelmetleneknek bizonyultak, amikor a viharos tengeren voltak, mikor a gyermekek zajongtak a pihenő Jézus körül, midőn éhesek voltak és tépték a kalászt. A Getsemáné kertben a türelmetlen Péter kardot ránt. Nagypénteken szétszaladnak. Nagy szükségük volt tehát a tanácsra, a figyelmeztetésre: „a ti béketűrőitek által nyeritek meg lelketeket.“ Ez később be is igazolódott, amikor — mint apostolok — a legbámulatosabb türelemről tettek bizonyosságot: pünkösdkor gúnyolták őket és ők tűrtek! Megkorbácsolták, börtönbe vetették őket és ők tűrtek! Később életüket is fel kellett áldozniuk s ők mindent eltűrtek: megnyerték lelküket, a győzelmet és a világot!

„A ti béketűrőitek által nyeritek meg lelketeket!“ — nekünk is szól a figyelmeztetés, nekünk is szükségünk van tanácsra. Talán soha olyan türelmetlen nem volt az ember, mint ma. Századunk a türelmetlenség százada. Minden, ami rossz életünkben, a türelmetlenség gyümölcse. A két világháború áldozatainak száma több, mint az összes addigi háborúké. Mindkét háború a nemzeti türelmetlenség tragikus termése. Vallási vitát figyeltem meg. A szembenálló felek végül fogukat